

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

• ΕΤΟΣ ΣΤ' • ΦΥΛΛΟ 63 ΙΟΥΝΙΟΣ 1983

• ΙΩΑΝΝΙΝΑ • ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ 21 •

ΑΙΣΙΟΔΟΣΕΙΑ

Η μετάβαση ομάδας Ζαγορίσιων —με δικές τους δαπάνες— στο ABRUZZO της Ιταλίας για τη διερεύνηση των συνθηκών λειτουργίας του εκεί Δρυμού και της μεγάλης οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής, αποτελεί αισιόδοξο σημείο. Πιστοποιείται έτσι ότι το ενδιαφέρον των Ζαγορίσιων για την οικονομική ανάπτυξη της πατρίδας τους έχει πρωταρχική σημασία.

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΡΥΜΩΝ

Το εορταστικό 10ήμερο για τους δρυμούς της χώρας, με τις μεγαλόστομες ανακοινώσεις την ...προβολή του έργου των «αρμοδίων» υπηρεσιών, η διάθεση μεταφορικών μέσων για επίσκεψη του δρυμού «Αώου - Βίκου» μόνο θυμηδία προκαλεί σ' όσους γνωρίζουν ότι αρκετά χρόνια δεν έχει γίνει σχεδόν τίποτε (μόνο ένα μονοπάτι έγινε) από τη δημοσίευση του Νόμου για την ίδρυση του Δρυμού και των απαγορεύσεων στα χαρτιά.

Θα πρέπει κάποτε να σιοβαρευτούμε και οι υπηρεσίες να προχωρούν στον προγραμματισμό με σοβαρότητα και της εκτέλεση του αναπτυξιακού έργου με μοναδικό στόχο την ολοκλήρωσή του και να μην αρκούνται στην έκδοση ενός απαρριμμένου διατάγματος που μόνο ζημιά προκαλεί στην περιοχή και μειώνει το κύρος της πολιτείας.

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ

Δεν θα κουραστούμε να επαναλαμβάνουμε και να επισημαίνουμε τη σημασία της έλλειψης τηλεπικοινωνιακής κάλυψης των χωριών του Ζαγορίου παρ' όλο ότι μερικά δεν στερούνται σοβαρού αριθμού κατοίκων.

Η έλλειψη ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και πρώτων βοηθειών που αναφέρουμε παραπάνω επιβάλουν τη στοιχειώδη έστω κάλυψη κάθε κοινότητας ανάλογα προς τον πληθυσμό και τις συνοικίες γιατί είναι γνωστό πέρα από κάθε σοβαρή αμφισβήτηση ότι

το υπηρεσιακό τηλέφωνο δεν εξυπηρετεί τις έκτακτες ανάγκες και όταν ακόμη... λειτουργεί.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Ταπεινουργική Σχολή Άνω Πεδινών που βρίσκεται εκτός οικισμού με 50 μαθήτριες και προσωπικό στερείται τηλεφωνικής κάλυψης. Και διερωτώμεθα ποιές οι συνέπειες εάν οι μαθητές υποστούν κάποιο ομαδικό ατύχημα. Δεν θα θέλαμε να γίνουμε μάντιες φοβερών προβλέψεων.

Δίλλοφο: Άγιος Μηνάς

ΡΥΠΑΝΣΗ

Το ότι το Ζαγόρι δεν έχει πρόβλημα ρύπανσης δεν πρέπει να μας αφήνει αδιάφορους, ώστε να μην προσέχουμε το πέταγμα των απορριμμάτων.

Επιβάλεται κάθε κοινοτική αρχή να ορίσει τους χώρους, που θα πηγαίνουν οι κάτοικοι τα απορρίμματά τους, ώστε να μην δημιουργούνται εστίες μόλυνσης, με κίνδυνο για την υγεία των κατοίκων και να μην προκαλείται η αισθητική των διερχομένων.

Στην αξιοπρόσεκτη αυτή προσπάθεια θα πρέπει να συμβάλει και η Χωροφυλακή με τα όργανά της, πράγμα που δεν πρόσεξε τα προηγούμενα χρόνια.

ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

Τον Φεβρουάριο 1982 η Κοινότητα Γρεβενητίου πλήρωσε στη ΔΕΗ τη δαπάνη για την εγκατάσταση 56 στύλων για την πυκνωση και επέκταση του εσωτερικού ηλεκτρικού δικτύου φωτισμού.

Παρά τις υποσχέσεις πλησιάζουμε τον ενάμιση χρόνο και ούτε που άρχισε η εκτέλεση του έργου. Γιατί αυτή η καθυστέρηση; Όταν εισέπραξαν τα

καλή εκτέλεσή του;

Πρέπει η προσοχή των αρμόδιων υπηρεσιών να μη εξαντλείται μόνο σ' εκείνους που κερδίζουν παράνομα λίγα χιλιάρικά και να αδιαφορεί για τους μεγαλοκαρχαρίες του τόπου μας...

ΟΔΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Πρέπει να αντιληφθεί το Νομαρχιακό Ταμείο ότι η οδική σύνδεση του Ζαγορίου βρίσκεται αδικαιολόγητα οδικά χωρισμένο σε Ανατολικό, Κεντρικό, Δυτικό επειδή μερικά χιλιόμετρα δεν έχουν διανοιγεί.

Η άσκοπη κατανάλωση βενζίνης για την κάλυψη της μεγάλης χιλιομετρικής διαφοράς και της φθοράς υλικού θα είχε υπερκαλύψει τη δαπάνη της διάνοιξης, για την έστω τους καλοκαιρινούς μήνες κυκλοφορία. Νομίζουμε πως η οικονομία συναλλάγματος πρέπει να είναι λήαν υπολογίσιμη από τους κρατικούς φορείς.

Ιδιαίτερα η ένωση στο σημείο Βρυσοχώρι - Πάδες θα έπρεπε από καιρό να είχε πραγματοποιηθεί για την ανάπτυξη των επαρχιών Κόνιτσας - Ζαγορίου πολύ περισσότερο για από 20ετίας έχει γίνει το κυριότερο έργο της σύνδεσης, η μεγάλη γέφυρα στον Αώο.

ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Το Ζαγόρι έμεινε «εκτός νομιμότητας»! δεν περίσσεψε και γι' αυτό κανένα από τα οχτώ ΚΕΝΤΡΑ ΥΓΕΙΑΣ που αναλογούν στο Νομό Ιωαννίνων, αν και η περιοχή μας καλύπτει το 1/5 της έκτασής του.

Το Ζαγόρι δυστυχώς δεν εκπροσωπείται στο Νομαρχιακό Συμβούλιο κι έτσι δεν ακούστηκε η φωνή του, όμως (προς Θεού!) δε, θα πρέπει να μείνουν οι άνθρωποι του δίχως τη στοιχειώδη προληπτική περίθαλψη και δίχως πρώτες βοήθειες.

Το Νομαρχιακό Συμβούλιο ασχοληθεί σοβαρότερα με την υγεία του λαού μας, γιατί στο Ζαγόρι, εκτός του ότι τα αγροτικά ιατρεία όπου υπάρχουν δεν καλύπτουν όλο το χώρο του, μερικά από αυτά δεν έχουν και το ανάλογο προσωπικό.

ΑΝΑΙΣΧΥΝΤΗ ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΑΙΑ

Με τον παραπάνω τίτλο γράψαμε σε τρία φύλλα μας, χωρίς να λάβουμε απάντηση, για την εγκληματική αίσχροκερδή εκτέλεση έργου από τον μειοδότη εργολάβο κατά την συντήρηση της οδικής αρτηρίας (14 χιλίωμ. Τσεπέλοβο) που τα περισσότερα σημεία της πριν περάσει το δμηνό έχουν καταστραφεί.

Και ρωτάμε τον κ. Νομάρχη: Καλά ο εργολάβος τη δουλειά του έκανε, οι αρμόδιοι υπάλληλοι όμως που επέβλεψαν το έργο πώς βεβαίωσαν την

Η ξενητεία και τὸ δημοτικὸ τραγούδι

σπανιότερον δὲ δις τοῦ ἑαυτοῦ ἐκ τῆς ἡπείρου εἰς τὸν Δούναβιν καὶ
πανάπαιιν. Αὐτὸς ἐκάλεισεν εἰς τὴν ἔρημον ἡπείρου γράμματα καὶ χρή-
ματα τῶν ἀξιοδωμένων». Ὁ θυρικός Ρόδας ξεκινᾷ ἀπὸ τῆ Δοδρά

μέ 100 μούλάρια όταν οι άρρωστοί και οι πρόκοτες του στα χωριά είχαν μαζέψει τον κόσμο ώστε να αποφασιστεί το ταξίδι δια ξηράς—το σπασμένο λένε το τραγούδι— και να φτάσει στο Βουκουρέστι ύστερα από 40 μέρες.

Σαράντα μέρες έκανε, σαράντα μερονόχια.

Όπου να φτάσει στη Βλαχία, στο έργο Μπουκουρέστι.

Το παραπάνω κινούσε το Σταυρού (24 Σεπτεμβρίου) και έφτανε στη Βλαχία του Αγίου Δημητρίου. Το ταξίδι δεν ήταν χωρίς κινδύνους σε εποχή που η ασφάλεια ήταν αδύνατη. Πολλές φορές το παραπάνω έπεφτε σε χέρια ληστών. Είδαμε από τραγούδι την κόρη που αγαπά να καταριέται το Ρόδα να πονέσει όπως πονάει κι αυτή και εύχεται να γίνει η συντέλεια της ξενιτειάς, ακριβεία, πληθυσμός για να μη μπορεί να κάνει ταξίδια και φύγει ο καλός της. Όμως ο Ρόδας θα κάνει το ταξίδι και οι άχόρταγες σειρήνες της ξενιτειάς έλο και θα περιμένουν Ζαγοριόπουλα—που ποιος ξαίρει πόσα θ' απομεινούν στην ξενιτεία να παντρευτούν Βλάχισσες ή πόσων τα κόκαλα θα μείνουν αιώνια στα ξένα.

Ο Ρόδας ξεκίνησε μέσ' στη Βλαχία να πάει Βλάχισσες τον καρτέρησαν, γλυκά τον κουδενιάζουν
— Ρόδα, το τι μάς ήφρες απ' τ' έργο Ζαγόρι;
— Σας ήφερα τρία παιδιά, τρία παιδιαράκια
Τό 'να το λένε Κωνσταντή και τ' άλλο Νικολάκη
το τρίτο τ' έμορφότερο το λένε Δημητράκη.
Τό 'ναι οι Βλάχισσες είναι όμορφες και παλεύουν τους ξένους,
το ξέρουν καλά αυτό οι Ζαγορίσιες μάνες, αδελφές, γυναίκες.

Τό ποιά 'χει άντρα στην ξενιτεία και γιό στο Μπουκουρέστι;
Πες τους να μη τους καρτερεί να μη τους παντεχάινει;
— οι Βλάχισσες είναι κακές, είναι κακοκαλοφύδες
έχουν τα μάτια σαν έλιά, τα φρύδια σά γαϊτάν.
κι αυτό το ματσάκιουρο σά φράγκικο δοξάρι.

◆ Κι ακόμα μάς το λέει ο σπαραγμός της νιόπαντρης
Μάνα μ' γιατί με πάντρεψες και μ' ώδυμες Βλαχιώτη;
δύοδεκα χρόνους στη Βλαχία και τρεις μέρες στο σπίτι;
◆ Όμως έφτασε η τραγική ώρα η ώρα του χωρισμού και τότε
δεν αλλάζει το πικρό ριζικό.

◆ Κόρη μου όγρηκε ο Αυγερινός, έλα να φιληθούμε
γιατί ο ήλιος θα με όρη στής ξενιτειάς το όργιο
◆ Ο σπαραγμός της αφής είναι ίσως μικρότερος απ' τον ζωντανό
χωρισμό.

◆ Κλαίν' οι πέτρες, τα λιθάρια κλαίνε τον καημό
*Οχ κλαίγω κι εγώ καημένος τον ξεχωρισμό.
*Ω ν' έρθέ καιρός να φύγωμε, μωρέ παιδιά καημένα
καιρός να χωρισθούμε
Χωρίς ή μάνα το παιδί, μωρέ παιδιά καημένα
και το παιδί τη μάνα.

◆ Χωρίζουνε τ' άντράκινα τα πολυαγαπημένα.
◆ Η νιόπαντρη γυναίκα γυρεύει απ' τον άντρα της να πην πάρει
μαζί του.

◆ Αυτό που πές λεθέντη μου νά'ρθω και γιό μαζί σου
να φτιάνω δειπνο να δειπνάς να στρώνω να κοιμάσαι.
◆ Ο άντρας όμως έχει αντίρρηση γιατί υπάρχουν κίνδυνοι στην
ξενιτεία.

◆ Αυτό που πάω λυγερή γυναίκες δεν διαβαίνουν.
◆ Αυτή όμως επιμένει και το κάνει την τραγική ερώτηση.
Αυτό που πές λεθέντη μου πάρε και με κοντά σου.
Μ:σεύεις άτταράκι μου και μένα που μ' αφήνεις;

◆ Το φοβερό κενό της ξενιτειάς το νοιώθουν και αυτοί που μέγαν και
κείνοι που φύγαν. Το περιγράφουν σε μηνύματα που τα πάνε και τα
φέρνουν οι αγγελιοφόροι της χαράς και της λύπης τα πουλιά.

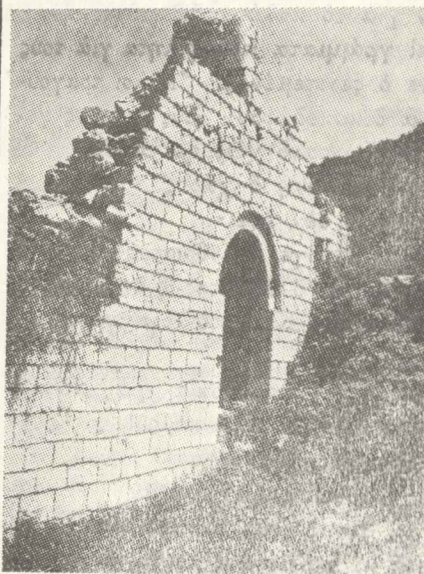
◆ Μα αν είσαι από τον τόπο μου κι από τη γειτονιά μου
χαμηλός τις φτερούγες σου τρά λόγια να σου γράψω
τό'να να πές της μάνας μου, τ' άλλο της αδελφής μου
το τρίτο το φορμακερό να πές της ποθητής μου.

◆ Νά το διαβάζει η μάνα μου, να κλαίει η αδελφή μου
να το διαβάζει η αδελφή να κλαίει η ποθητή μου
να το διαβάζει η ποθητή να κλαίει ο κόσμος όλος.

Νέα των 'Ασπραγγέλων

— Από το γλυκοχάραμα ως τον άποσπερίτη ήταν λουσμένη η Δοβρά σε όπλινο γαλάκτωμα φωτός, κάπ: μεταξύ χρυσού και ζαφειρένιου. Το λάγνο άρωμα της άγριοκρασίας και το τρέμουλο μέχρι πνεύμου των άδονολαλίων που κατέβαιναν από τη «Σεπετούρα» έδιναν στις νύχτες της όνειρικής διαστάσεις. Τέτα στάθηκε η φύση κατά τα έφευγά όψημα Πα-σχαλόγορτα.

Πάσχα το τσινόν... και άνταμώ-σαμε οι χωριανοί: γιορτάσια, έπισκέψεις και γλεντάκι—όπως παλιά— με το συγκρότημα Λευτέρη Σαρρέα. Τό νέο καφενείο - ψησταριά που λειτουργεί στο μεσοχώρι μας από τή Χριστούγεννα ξεπηρήσει, χω-

ριανούς και ξένους, κατά τον καλύτερο τρόπο.

— Τής «Ζωοδόχου» ο: χωριανοί εκκλησιάστηκαν στο Μοναστήρι για τους ήλικωμένους εύφροσύνη ψυχής, για τους νέους και τα παιδάκια βιώματα που θα τα κουβαλούν διά βίου.

— Η Νομαρχία χορήγησε όχτα-κόσιες χιλιάδες δραχ. για να γίνει γεώτρηση κοντά στο κεντρικό πηγάδι. Η γεώτρηση που γίνεται μετά από σχετική μελέτη και υποδείξεις του ΙΓΜΕ, θα φθάσει σε βάθος 40 μέτρων. Εύχόμαστε να βρεθούν και χαμηλότερα πλούσια υδροφόρα στρώματα.

— Τών φρονιμών τα παιδιά... οι νέοι μας με έπικεφαλής τον Πρόεδρό μας Γαβρίλη Παπαναστασίου, έπεδιν πρόβλεψαν λευκοδρία, καθάρισαν έμπειλως, απολύμαναν και γέμισαν με νερό την κεντρική δεξαμενή του χω-

Τό φοβερό κενό το νοιώθει και η νέα γυναίκα που ζή και μαρτυ-νεται με το ήλυκο δράμα τ' άντρός της στις άτέλειωτες νύχτες της ναιξιάς της και ρωτάει και ξαναρωτάει τα προσκέφαλα και τα παπλω-ματα.

— Μωρ' έρρημα προσκέφαλα κι έρρημα γιορτάνια
το ποτ' ν' ό αφέντης ποτ' χαμάν, το ποτ' ν'αι κι ο καλός μου.
— Κυρά κι αν μάς έρώτηρες, έμεις τι να σου πούμε;
ή νύχτα μάς τον έφερε ή νύχτα μάς τον πήρε.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Ανθολογία Ζαγορίσιων συγγραφέων

Ανθολογούμε σελίδες από το βιβλίο «Αλέξης Νο-
τός» του κ. Κώστα Ι. Βαρζώκα που κυκλοφόρησε το 1971.
Νομίζουμε πως ή αφήγηση, αν και παρέχει στον άναγνώ-
στη πλήθος ιστορικά στοιχεία, είναι ευχάριστη και ζωντα-
νεί μια από τις σημαντικότερες περιόδους του Ζαγοριού.

«Αλέξης Νούτσος»

Η παιδική και έφηβική περίοδος της ζωής του — Η μόρφωση
του Αλέξη Νούτσου — Ο Αλέξης Νούτσος μαθητής του Κω-
στα Γεωργίου στην Βιέννη — Ανέκδοτα από την νεανική
του ζωή — Ο πρώτος γάμος του με την Εύφροσύνη Σα'ιτζή
από το Σκαμνέλι το 1798 — Ο Νούτσος Αρχων Λογοθέτης
(Πρωθυπουργός) στην Αύλη του Αλή — Θάνατος της Εύφρο-
σύνης Σα'ιτζή.

Ο Αλέξης Νούτσος ή Αλέξιος Ίωαννουτσος, όπως, ο ίδιος όπο-
γράφει, γεννήθηκε στο Καπέσοδο το 1768. Ήταν γιός του Ίωαννού-
του Καρμεσίνη, που άρχοντα και προσετώτα της πόλεως των Ίωαν-
νών και του Ζαγοριού. Τού «Ρωμιάσας» όπως έμεινε στη Ζαγορί-
να παράδοση. «Ρωμιάς πασάς» λέγει ο Μακρυγιάννης στα άπομνη-
μειώματά του.

Η μητέρα του Ελένη κατ'άγονταν από το Πάπιγγο και ο πατέ-
ρας του την γνώρισε όταν κάποτε ύστερα από κυνήγι στη Γκουδοστί-
σα κατέβηκε και φιλοξενήθηκε στο Πάπιγγο. Αργότερα το 1788
γεννήθηκε ή αδελφή του Αγάθσα που παντρεύτηκε στη Λευκάδα τον
αδελφό του άγωνιστή του 21, Ανδρέαν Κοναμένον.

Η γέννηση του Αλέξη θεωρήθηκε σαν έξαιρετικό και πολύ ση-
μαντικό γεγονός στο Ζαγόρι και τα Γιάννινα. Η παράδοση άναφέρει
ότι ο Κύρ Νούτσος έδωσε ένα «πουγκί» φλουριά στον «σχαριάρι» που
τό έφερε το χαρμόσυνο μήνυμα από το Καπέσοδο στα Γιάννινα, όπου
ήταν ή έδρα του σαν άρχοντα και προσετώτα της πόλης των Γιαν-
νίνων.

Ο Ίωαννουτσος φρόντισε να δώσει στο γιό του πραγματική άρ-
χοντική άνατροφή και έπιμελημένη μόρφωση. Τα πρώτα γράμματα
διδάχτηκε στα όνμαστά σχολεία του Καπέσόδου και αργότερα των
Γιαννίνων.

Τό 1788 ο Αλέξης σπουδάζει στη Βιέννη υπό την άμεση προ-
στασία και καθοδήγηση του σοφού λογίου και φιλοσόφου Κώστα Γεω-
ργίου.

Ο Κώστας Γεωργίου κατάγονταν από το Καπέσοδο και έμεινε
πολλά χρόνια στη Βιέννη όπου έξέδωσε και τετραγώνισσά λεξικό.
Στην έξαιρετική διαθέρη του που σώθηκε και την δημοσιεύω σε άλλο
σημείο της πραγματείας μου, άφησε κληροδοτήματα στο Καπέσοδο,
στα Γιάννινα και την Βιέννη για την μόρφωση των Έλληνοπαίδων.

Σε διασωθέν έξοφλητικό έγγραφο μεταξύ Κώστα Γεωργίου και
Ίωαννουτσου Καρμεσίνη φαίνεται καθαρά ότι ο Κώστας Γεωργίου
είχε την άποκλειστική φροντίδα του Αλέξη στην Βιέννη. Τό παρτα-
πάνω έγγραφο το παρουσιάζω εδώ αυτούσια.

«Από το παρόντος έξοφλητικού γράμματός όηλον καθίσταται
ότι ο ύποταγμένος Κώστας Γεωργίου έλαβον παρά του πανέντι-
μώτατος και πανευγενεστάτου άρχοντος και προσετώτος Ίωαν-
νουτσου Καρμεσίνη γρόσια 2000 λέγω δύο χιλιάδες δι' έξοφλη-
ταιν του άναμυσόν μας λογαριασμού δι' όσα έξόδωσα διάττον μονα-
χισμόν του άρχοντόπουλου κ.κ. Αλέξιον εις Βιένναν. Τήν σήμε-
ρον έκάμειν πάλιν τον λογαριασμόν άνάμυσόν μας κα' όστι είχον
να λάβω έλαβον και όστι είχε να δώση έδωκεν και όστι έξόφλη-
ταιν»

σεν όλοσχερώς και παντελώς.

Όθεν έγένετο το παρόν ένυπόγραφον έμμάτυρον έξοφλητικόν
και όλλωφ αυτό όμοιον δια να κρατήση έκαστος άνα έν και ου-
δέν άλλο.

1785 23 Μαρτίου Ίωαννίνα

Ίωαννουτσος άλεξίου Βεδαίω Δημήτριος άθανασίου μαρτυρώ

Κώστας Γεωργίου Βεδαίω Οικονόμου Κουκούλι μαρτυρώ

Αναστάσιος Αργύρης μαρτυρώ

Ο Νούτσος «έσχεν άνατροφήν ήν ουδείς άλλος έν Ήπειρώ»,
γράφει εις λόγον του ο λόγιος Θωμάς Πούτσος το 1862. «Έτυχε» έ-
πιμελημένης άνατροφής και καλής έν τε τοίς σχολείοις και κατ' ιδίαν
έκπαίδευθείς, μάθων την Έλληνικήν, Γαλλικήν και Αλβανικήν» (Με-
γάλη Έλληνική Έγκυκλοπ. άρθρον).

Και πραγματικά ο Νούτσος έλαβε πρωτοφανή για την εποχήν
του έπιστημονική και έγκυκλοπαιδική μόρφωση, για την όποιαν άνα-
φέρουν οι σύγχρονοι του Έλληνες καθώς και ξένοι περιηγηταί, έθεω-
ρείτο ο πλέον μορφωμένος άνθρωπος της πόλεως των Ίωαννίνων και
με θαυμασμό έκπράζονταν οι σύγχρονοί του. Ο Νούτσος όμιλούσε ά-
ριστα τα Γαλλικά, είχε στοιχειώδεις γνώσεις Αγγλικής, Γερμανικής
και Ιταλικής και γνώριζε την Αλβανική καλύτερα από κάθε άλλον,
όστε πολλοί να τον θεωρούν Αλβανό.

Τα πρώτα χρόνια της παιδείας του ζωής τα πέρασε στο Καπέ-
σοδο ζώντας την άπλοϊκή και άνέμελη ζωή των παιδιών του χωριού
του. Αργότερα που ήρθε σε ήλικία ν άσπουδάση και μορφωθεί, έγκα-
ταστάθηκε στα Γιάννινα στα «Αρχοντικά του Κύρ Νούτσου». Φαίνε-
ται πως νοσταλγούσε πολύ τη ζωή του χωριού γιατί κάποτε έίπε στο
πατέρα του «το όλογο είναι τυχερό γιατί θα γυρίση πάλι στο χωριό».

Η άγάπη του αυτή για το Καπέσοδο ήταν πάντα πολύ μεγάλη.
Αργότερα παρ' όλες τις άρχολίες του, κάθε χρόνο την άνοιξη έδρανε
στο Καπέσοδο και έμεινε για άρκετό χρονικό διάστημα «στ' άρχοντι-
κά του».

Ήταν φηλός το άνάστημα και καλοκαίριμένος. Μεγαλοπρεπέ-
στατον, τον άναφέρει ο Κουτσάλεξης στα άπομνημειώματά του. «Αρ-
χοντάνθρωπος, Ρωμιάς Πασάς», λέγει ο Μακρυγιάννης. Εύγενικός,
γλυκομίλητος, πρώτος γλεντζές, φανατικός κυνηγός, άνθρωπος άνώ-
τερος.

Η άγάπη του για το χωριό ήταν παρορμητική. Ήταν άριστος
ακασπότης και διηγούνται πως ισχυριόταν πολλά «αγρίονια», δηλαδή
τους «αίγαγρους», που και σήμερα ακόμη είναι άρκετοί στα θούνα της
Πήνδου και την χαράδρα του Βίκου. Παρά τις συστάσεις του πατέρα
του, ο Αλέξης διακινδύνευε συχνά την ζωή του κυνηγώντας «αγρίο-
νιδα», στις δυσκολιπάτητες θαλάσσιες χαράδρες του «Μέγα Λάκκου» και
πολλές φορές το άλάτριο καρποφύλι του ακούστηκε ν' αντιπάλει στα
ακατένυφα φαράγγια του Βίκου.

Όταν το 1785 ο Αλέξιος φιλοξενήθηκε για τρίτη φορά, στ' άρχον-
τικά του Νούτσου στο Καπέσοδο, είχε μαζί του και το γιό του Μου-
χτά. Τήν εποχή αυτή ο Αλέξιος έκαπε στο Καπέσοδο τέσσερες μήνες.
Ο Αλέξιος ήταν τότε δεκαεπτά έτών και συντροφιά με τον Αλή και
τον Μουχτά κυνήγησαν πέρδικες και αγρίονια στα θούνα του Καπέ-
σόδου και τη Ραδόβλη, όπου έοσκούσαν τα ακατένυφα του «Κυρ Νο-
τού».

Τότε για πρώτη φορά ο Αλέξιος είδε τη «Δρακόνισσα» και το έ-
κανε μεγάλη έντύπωση, ώστε ύστερα από τριάντα χρόνια που ήταν
Βεζύρης στα Γιάννινα, θέλησε, όπως θα δούμε πιο κάτω, να την δι-
θμομετόρησει.

Ήταν πρώτος στο «φτερό», κυνήγι της πέρδικας, και παράδειγ-
μα με τον Μουχτά στο «Ρέξιμο», γιατί ήταν κι αυτός καλός σκυ-
πειτής.

Μεγάλη άγάπη είχε ο Αλέξιος για τα πρόβατα. Ο πατέρας του
είχε «δύο χιλιάδες πρόβατα», πολλά γίδια και πολλά «πράματα», δηλ.
φορτηγά ζώα. Τα ζώα αυτά έβοσκάν στην «Γκουδοστίσα» και «Ραδό-
βλη», θούνα του Καπέσόδου και Παπύγγου, το καλοκαίρι. Τό χειμώ-
να κατέβαιναν σε «χειμαδιά», ιδιόκτητα και με το ένοικο, όπως φαί-
νεται από διάφορα έγγραφα που διασωθήκαν. Στις περιοχές αυτές έ-
βοσκαν άργότερα με ένοικο πολλά πρόβατα ιδιοκτησίας του Αλέξ.

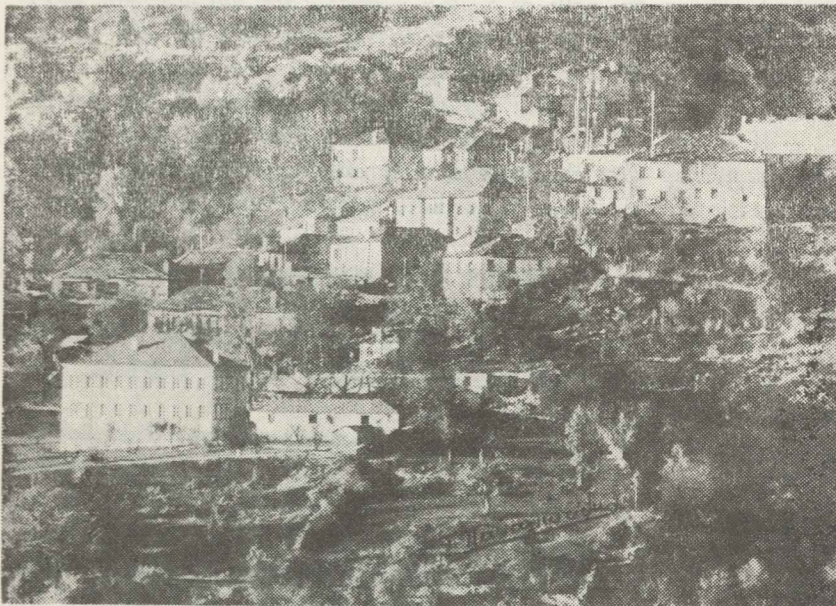
Μετά την «αποστασία» του Νούτσου, που ήλθε αντιμέτωπος των Σουλτανικών στρατευμάτων, πάλι πρόβατα του Νούτσου δημιουργήθηκαν από τους Τούρκους και οι βοσκόμενοι: εδόθησαν σε άλλους τσελιγκάδες, όπως φαίνεται από επιστολή του Ίσμηλ Πασά, την οποία δημοσιεύω εδώ σε φωτοτυπία.

Κάθε άνοιξη, ο 'Αλέξης, συνοδευόμενος από μεγάλη σωματοφυλακή και συντροφιά, έρχοταν στο Ζαγόρι για να απολαύσει το θέαμα των «κοπαδιών του» και να χαρή με τους «πιστικούς του» και τους συγγενείς τους το άνοιξιό του, γιατί ο 'Αλέξης ήταν άνοιχοχέρης και μοίραζε σε όλα τα χωριά που περνούσε «γρόσια και φλουριά».

Φάνταζε σαν τον 'Αγιώργη καθώς κάλπαιζε με τον Ντουρρή με την φλουρένια σέλλα, όπως το δημοτικό τραγούδι. Ήταν χαρά και γιορτή για την φτώχεια το πέρασμά του, γιατί ο 'Αλέξης ήταν άνοιχοχέρης και μοίραζε σε όλα τα χωριά που περνούσε «γρόσια και φλουριά».

Ήσπασιναν τα βουνά με 'ελάλησε ο κοικός
Βγαίνει ο 'Αλέξης στα ψηλά πάνω στο Ζαγόρι
Να φέρη ντέβρι στα χωριά ντέβρι: στα βλαχοχώρια
Να καθαλίξη τον Ντουρρή με την φλουρένια σέλλα
Να δώση γρόσια φόρτωμα και το φλουρι κειμέρι...

Καβαλλάρης άριστος, άπάνω στο διαλεχτό «άνι» του, εκάλπαζε μπροστά από τη συνοδεία του για μεγάλη άνησυρία του «κύρ Νούτσο».

ΚΕΠΕΣΟΒΟ

του», που πάντα φοβόταν τον ζωηρό χαρακτήρα του παιδιού του.

Ήταν άλλωστε συνήθεια στο Καπέσοβο και το Ζαγόρι: η άμμιλλα στην ιππασία και το τρέξιμο, από παλαιότερα, τότε που οι Καπέσοβιτες πλούσιοι είχαν ο καθένας «άπο έβαν ίππον». «Αλλ' ούτοι πάντες άσώτως και πολυτελώς διήγον, μετά των οικογενειών των εν Ζαγορίω. Δις ήρθε δέ και ίππον έκαστος, μεθ' ίπποκόμου συνήθως Βουλγάρου». (Λαμπριδίου Ζαγ. Β' σελ. 31). Αλλά και πολλά ακόμη γράφει: ο Λαμπριδίου και ο Σ. 'Αραβαντινός, για την συνήθεια αυτή των Καπέσοβιτών, λείψανο της παλαιάς των ζωής, σαν σπαχίδων και βοϊνίκων των σουλτανικών ύπηρεσιών.

Το φθινόπωρο ο 'Αλέξης κατέβαινε από το Ζαγόρι στα Γιάννινα σε 'Αρχοντικά του. Στο Καπέσοβο έμενε σχεδόν πάντα ή «Κυρά», ή Κυρά Νούτζαινα» ή ονομαστή «άρχοντισσα», που επέζησε για να ιδεί αργότερα την άδικη δολοφονία το παιδιού της και την καταστροφή και διαρπαγή των αρχοντικών της.

Η Κυρά Νούτζαινα ήταν ονομαστή για την άρχοντιά της, την νοικοκυριότητά της και την άπλωχεριά της. Είχε δούλους, δούλες, φυλαχτάδες και κοπέλια, που έργαζόταν και φύλαγαν τ' άρχοντικά.

Από άποδείξεις που σώζονται, τα παλληκάρια του Νούτσου και οι φυλαχτάδες του έπαιρναν, έκτος από την διατροφή τους, εκατόν πενήντα γρόσια για «λουφέ» το χρόνο.

Το σπίτι του Νούτσου ήταν τεράστιο οικοδόμημα, που το περισσότερο μέρος σωζόταν μέχρι: το 1929. Στην είσοδο δεξιά είχε τεράστιο

«κούλια», δηλαδή ένα είδος όχυρο πυργού, που ένα μέρος του σώται και σήμερα, που εδίδετο το όλο κτιριακό συγκρότημα. Τα δωμάτια διαλεχτά παλληκάρια, ιδιαίτερα 'Αλβανοί μισοχριστιανοί, που άνηκαν στο ιδιαίτερο στρατιωτικό τμήμα της φρουράς του.

Μεγάλο στρατιωτικό μνημείο διατηρούσε ο Νούτσος και στο σπίτι του στο Σκαμνέλι, που ήταν χτισμένο στο ΒΑ μέρος του χωριού. Σήμερα μόνο τα θεμέλια που σπιτιού αυτού σώζονται, που με τα έτη ο σβαστός και πολυμυθής πρεσβύτερος Θεοφάνης Φραγκούλης. Η παλιά παράδοση διέσωσε την πληροφορία, ότι στο μέρος εκείνο, που λέγεται τώρα «Στ' Κύρ 'Αλέξη», γυμνάζονταν τα παλληκάρια του Νούτσου.

Στην νεανική του ηλικία, όπως και παραπάνω ανέφερα, ο Νούτσος ήταν πολύ ζωηρός, άτόθασος και όνομαστός γλεντζές. Μαζί με τον συνομήλικό του σχεδόν Μουχτάρ, είχαν οργανώσει οργανισμό «διαφάνεια», δηλ. γλέντια, για τα όποια, με κάποια υπερβολή, έγραφαν όρισμα: «Εξάνοι περιγρηγιά, που έβγαζε να περάσουν τότε από Γιάννινα. «Οι γνωρίζοντες τον 'Αλέξη Νούτσον Εύρωπαιο: περιγρηγιά, χαρακτηρισμόν αυτόν, ως «μεγαλοπρεπή μέχρι: άσωντας, ευσταθών και επίρρεπτος είνε ες τας ήβονας». «Τόν Νούτσον έβουκεν ο Άλγης ως σύμβουλον τφ υίφ αυτού, ετε διώρισε αυτόν διουκην 'Αρροκάστρου, αλλ' ανεκάλεσεν ταχέως αυτόν, διότι συνέργη: εις διαφάν, έβλινον αυτόν εις χαρτοπαίξιαν, τόν πτόν και την άδελφον. Φαίνεται ότι ο Νούτσος έζη την ζωήν του σαν πραγματικός Πρίγκιπας και ο Άλγης τ' ανεχόταν όλα και μάλιστα συγχωρούσε τα παραπτώματά του, γιατί ή άγάπη του ήταν μεγάλη. Ο Πεερραϊός στα πομπημονεύματά του, σελ. 27, γράφει: «τάσην εύνοιαν είχαν ο Άλγης διά τόν Νούτσον, εστε πολλάνους παρέθιπε περισσοτέρας άπαξίας αυτού παρά τού υιού του...». Είναι γεγονός ότι ή άγάπη του Άλγης προς 'Αλέξη και πρό πάντων μετά την δολοφονία του πατρός του 'Ισμηλ νούτσου, ήταν σωστό πάθος. Ένν με τους γιούς του ήρθε πολλές φορές σε ρήξη και μάλιστα φανερά, με τόν Νούτσο ποτέ δεν ήμυνε ποτέ δεν του χάλασε χατήρι».

Το φθινόπωρο του 1797 ο 'Αλέξης Νούτσος, με συντροφιά φίλων του κυνηγούς, ανέβηκε στο Ζαγόρι να κυνηγήσει και να παρακολούθησε την κατάσταση των ποιμνίων του, που βοσκόνταν στην περιοχή των βουνών του Ζαγορίου.

Μετά από ένα πλούσιο κυνήγι: «αγριόγιδων» στον 'Αβάλο, γυρίζουν από το Σκαμνέλι, απ' όπου ήταν ο αδελφικός φίλος του 'Αλέξη ο Σαϊτζής και φιλοξενείται στα άρχοντικά των «Σαϊτζήδων». Ο Σαϊτζής ήταν πολύ πλούσιος, είχε άπεραντη περιουσία στην «Βλαχία» και αργότερα έγινε μεγάλος ευεργέτης του χωριού του.

Εδώ ο 'Αλέξης γνώρισε την άνεψιά του Δ. Σαϊτζή, κόρη του Σαϊτζή, την «Ευφροσύνη». Η όμορφη Φροσύνη ήταν πραγματικά καλλονή και ο μεγάλος γλεντζές και γυναικονακατητής πιάστηκε με το έξυπνο πουλί από τη μύτη. Η φιλοξενία κράτησε πολλές μέρες και ο 'Αλέξης δεν του έκανε ή καρδιά να φύγει. Τότε γινόντουσαν άσπιντες άρκετά και φάνηκε καθαρά, πώς ήρθε ή ώρα να νοικοκυρευτεί. Ύστερα από λίγες μέρες, έρχεται στο Σκαμνέλι ο «Ρωμύρπας» και ζήτησε άπιστημα, όπως ήταν συνήθεια, την Φροσύνη, νύφη στο γάμο του. Η συμπάθεια των δύο νέων ήταν άμοιβαία και οι εύχετες άρρεθόνες έγιναν στις 8 Οκτωβρίου 1797. Τους άρρεθόνες άκολουθησε τριούβερο γλέντι, που σκόρπισε χαρά στους Σκαμνελιώτες, γιατί ή άπλωχεριά στη φτώχεια του χωριού ήταν μεγάλη, ο 'Αλέξης σόφιστους φτωχούς πολλά χρήματα, πράγμα που διασώζει ή τοπική παράδοση.

Τον άλλο χρόνο, την άνοιξη του 1798, έγινε ο γάμος του 'Αλέξη με την Ευφροσύνη Σαϊτζή. Ο γάμος αυτός ήταν ένα εξαιρετικό γεγονός για την εποχή του και μέχρι σήμερα είναι ζωντανή ή παράδοση, δηλαδή ή συνοδεία που πήγε στο Σκαμνέλι από το Καπέσοβο για να πάρη την νύφη, ήταν τόσο μεγάλη, που όταν έπληραν την νύφη γύρισαν στο Καπέσοβο, οι πρώτοι καβαλλάρηδες έμπαιναν στο Καπέσοβο και στο Σκαμνέλιον άκόμα καθαλιόχουσαν.

Το πλῆθος αυτών των ζώων άφείθηκε «άζάντ», δηλαδή έλεεινά, να βοσκήσουν στην πλαγιά, που βρίσκεται κάτω από το Καπέσοβο, στα

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 10η ΣΕΛ.

Ζαγορίσιες προσωπικότητες

Ο Παιδαγωγός 'Αριστείδης Σπαθάκης από το Λιασκοβέτσι - Ζαγορίου

Δίνονται σήμερα στη δημοσιότητα από τις στήλες της εφημερίδας μας τα παρακάτω σύντομα στοιχεία για τον παιδαγωγό 'Αριστείδη Σπαθάκη, που άφορουν αυτά τόσο στη ζωή του, όσο και στην πνευματική του δραστηριότητα κατά τον περασμένο αιώνα. Τα στοιχεία αυτά δίνονται στα πλαίσια της άξέπληνης άποψης της Ένωσης των Ζαγορίσιων της 'Αθήνας για καταρτισμό Μητρώων των «διαπρεφώντων Ζαγορίσιων» κατά τα περασμένα χρόνια.

Καθώς πρέπει να ξέρουμε, το Λιασκοβέτσι (σήμερα Λεφτοκαρυά) υπήρξε ένα από τα πιο σημαντικά χωριά του Ζαγορίου μας. Κυρίαρχο κλάδος άρχοντοσύνης. Πρωτοπόρο και έξοχο σε πολιτισμό και πνευματική πρόοδο. Από αυτό άναδείχτηκαν όλοκληρες στρατίες από επιστήμονες, από πολιτικά πρόσωπα, από ευεργέτες, καθώς και από πολυάριθμους διαπρεπείς λόγιους και άνθρωπους των γραμμάτων.

Μία πολύ σημαντική πνευματική προσωπικότητα, που έζησε και άναδείχτηκε κατά τον περασμένο αιώνα είναι και ο Λιασκοβετινός καθηγητής της Παιδαγωγικής επιστήμης 'Αριστείδης Σπαθάκης.

Στο Λιασκοβέτσι του Ζαγορίου γεννήθηκε αυτός κατά το 1837. Τα πρώτα γράμματά του τα έμαθε στα σχολεία του χωριού του, που λειτουργούσαν πολύ προκομμένα, όπως και σε πολλά άλλα χωριά του Ζαγορίου τότε. Τελειώνοντας το 'Ελληνικό Σχολείο του χωριού του, κληρώθηκε και πέτυχε να μπει και να φοιτήσει για τέσσερα χρόνια στην άριστούτατη τότε Ριζαρείο Σχολή στην 'Αθήνα. Φοίτησε σ' αυτή από το 1852 ως το 1856. 'Αφού τελείωσε τη Ριζαρείο, γράφτηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου της 'Αθήνας για να σπουδάσει φιλόλογος. Από τη Φιλοσοφική Σχολή τελείωσε στα 1863 με το βαθμό «λίαν καλώς». Κατά τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο διακρίθηκε για ή φιλομάθεια και την έπιμελέα του.

Όταν ήταν άκόμα φοιτητής στο Πανεπιστήμιο, συνεργάστηκε με τόν Ίωάννη 'Αργυράδη από τις Φραγκάδες και μετάφρασαν από τα Γερμανικά στη γλώσσα μας το έργο του CHILER «Νύμφη της Μεσοήνης».

1. CHILER: «Νύμφη της Μεσοήνης» (μετάφραση με τη συνεργασία Ί. 'Αργυράδη) 1861.

2. Καππίου: «Πολιτικά των Ρωμαίων» (μετάφραση) 1862.

3. «Εγχερίδιον Παιδαγωγικής» 1875.

4. «Περί του ήθους χαρακτήρος της κατά Πλάτωνα Παδείας» 1878.

5. «Παιδαγωγός» 1882.

6. «Έλεγχος της τε κρίσεως και κριτών του Παιδαγωγού μου της Παιδαγωγικής» Χ. Παπαδοπούλου. 1884.

7. «Ψυχολογία έμπειρική και λογική». 1885.

8. «Ίστορία της Παιδαγωγικής». 1888.

9. «Σχολική Παιδαγωγική». 1888.

10. «Οικιακή Παιδαγωγική». 1889.

11. «Σύστημα φιλοσοφικών και

ζωητικό γύρισε στα 1867 και άμειως όριστηκε καθηγητής στη Ριζαρείο Σχολή. Στα 1871 δέ όρίστηκε καθηγητής και στο 'Αρσάκειο Παιθεναγωγείο.

Κατά το χρονικό αυτό διάστημα από τότε που γύρισε από τη Γερμανία, κατέβαλε ζήλευτη και άξοση-μειώτη προσπάθεια για την καλλιέργεια και πρόοδο της παιδαγωγικής επιστήμης στη χώρα μας. Για τα θέματα της παιδαγωγικής εργάστηκε με πολύ ζήλο και υπεράνθρωπα. Άντισέεισε πολλές καταπονητικές μελέτες σε διάφορα επιστημονικά πεδία της εποχής του. 'Ιδιαίτερα συνεργάστηκε πολύ καρποφόρα και σαν συντάκτης στο περιοδικό «Ευαγγελικός Κήρυξ».

Κατά το χρονικό αυτό διάστημα από τότε που γύρισε από τη Γερμανία, κατέβαλε ζήλευτη και άξοση-μειώτη προσπάθεια για την καλλιέργεια και πρόοδο της παιδαγωγικής επιστήμης στη χώρα μας. Για τα θέματα της παιδαγωγικής εργάστηκε με πολύ ζήλο και υπεράνθρωπα. Άντισέεισε πολλές καταπονητικές μελέτες σε διάφορα επιστημονικά πεδία της εποχής του. 'Ιδιαίτερα συνεργάστηκε πολύ καρποφόρα και σαν συντάκτης στο περιοδικό «Ευαγγελικός Κήρυξ».

Κατόπι δέ σε ένα τόμο άλλο βιβλίο του με τίτλο «Παιδαγωγική». Ο «Παιδαγωγός» του μεταφράστηκε και στη Βουλγαρική τη γλώσσα. Όλα αυτά τα βιβλία του βραβεύθηκαν από τούς διαγωνισμούς του 'Υπουργείου της Παδείας. Άκόμα αυτόν τόν καιρό δημοσίευσε και άλλα βιβλία, όπως: «Ψυχολογία», «Λογική», «Ρωμαϊκή ιστορία» για τούς μαθητές των Γυμνασίων τάξεων. Και αυτά βραβεύθηκαν στους διαγωνισμούς των δασκικών βιβλίων του 1894. 'Υπήρξε κατά γενική όμολογία πολυγραφώτατος.

Ο κ. Φρίξος Τζόβας στο βιβλίο του με τίτλο: «Κατάλογος συγγραφέων περιοχής Ζαγορίου» αναγράφει (σελ. 60—61), ότι: ο 'Αριστείδης Σπαθάκης έχει συγγράψει τα έξης βιβλία:

1. CHILER: «Νύμφη της Μεσοήνης» (μετάφραση με τη συνεργασία Ί. 'Αργυράδη) 1861.

2. Καππίου: «Πολιτικά των Ρωμαίων» (μετάφραση) 1862.

3. «Εγχερίδιον Παιδαγωγικής» 1875.

4. «Περί του ήθους χαρακτήρος της κατά Πλάτωνα Παδείας» 1878.

5. «Παιδαγωγός» 1882.

6. «Έλεγχος της τε κρίσεως και κριτών του Παιδαγωγού μου της Παιδαγωγικής» Χ. Παπαδοπούλου. 1884.

7. «Ψυχολογία έμπειρική και λογική». 1885.

8. «Ίστορία της Παιδαγωγικής». 1888.

9. «Σχολική Παιδαγωγική». 1888.

10. «Οικιακή Παιδαγωγική». 1889.

11. «Σύστημα φιλοσοφικών και

παιδαγωγικών μαθημάτων».

12. «Παιδαγωγική περιλαμβάνουσα συνοπτικώς ιστορίαν της παιδαγωγικής, Ψυχολογίαν, Γενικήν Παιδαγωγικήν και Δασκικήν» 1894.

13. «Ρωμαϊκή Ιστορία (Σχολικό έγχερίδιον). 1894.

14. «Τό περί ψυχής πρόβλημα» 1953. (Τό δημοσίευσαν οι κληρονόμοι του).

Έξυπακούεται: πως όλα αυτά τα βιβλία του τυπώθηκαν στην 'Αθήνα.

Ο 'Αριστείδης Σπαθάκης, πέρα από το πολύ αποτελεσματικό διδακτικό του έργο και το πλουσιότατο συγγραφικό τέτοιο, υπήρξε μέλος σε πολλούς εκπαιδευτικούς Σύλλογους και εκπαιδευτικές επιτροπές του καιρού του. Το πατριωτικό του ένδοξο έργο για κάθε τι ήπειρωτικό ήταν πάντοτε ζωηρό και πολύ καρποφόρο.

Άκόμα ο 'Αριστείδης Σπαθάκης υπήρξε άριστος οικογενειαρχής. Χαρακτηριστικό πολύ χρηστότητας. Άνθρωπος με ανώτερο ήθος. Κατά τούς βιογράφους του, υπήρξε: «άριστος Χριστιανός, ου μόνον έκτελων τα έ

ξωτερικά θρησκευτικά του καθήκοντα έπιμελώς, αλλά και εν όλω τώ βίω του δεκνύνων έμπράκτως την καρδίαν του πληρούσαν ευσέβεια. Πάσαι αύται: οι άρεται αυτού ήσαν γνωσταί τοις μαθηταίς του. Έχων λοιπόν τοιούτον βίον δεν είναι παρά όσον, ότι έπαισθητο τοις μαθηταίς αυτού και έμψατο υτ' αυτών ως πρότυπον διδασκαλίας. Τοιουτοτρόπως και ή χρηστότης του βίου του συνετέλεσε εις την ευδοκίμησιν του ως καθηγητού. Τη σημαντική αυτή παιδαγωγική προσωπικότητα τη βρήκε πολύ νωρίς ο θάνατος και της άνακοψε τη δραστηριότητα, στις 25 Δεκεμβρίου του 1897, δηλαδή σε ηλικία 60 χρόνων. Πέθανε ξαφνικά από συγκοπή της καρδιάς του. Η έφημερίς «Φωνή της 'Ηπειρου» στις 2 Γενάρη 1897 έγραψε σχετικά: «Αίφ-

ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

νιδως έτελεύτησεν την νύκτα της παρελθούσης Παρασκευής προς τόν Σάββατον ο καθηγητής 'Αριστείδης Σπαθάκης. Ούτε άσθενήσας, ούτε άλλη τις άφορμή προήγγελε, ότι τόνσον προσέχεις ήτο τ' ότέλος του βίου του σεβαστού άνδρός, ου ή άπώλεια, αν δεν καταλειπθ κενόν, ίνα μή μεταχειρισθώμεν την τετρίμηνην πλέον φράσιν, δεικνύει εν τη καρδία των γνωρίμων και των γευσσμένων της δασκαλίας του τραύμα δυσάστον. Δεν υπήρξεν μόνον άληθής άπόστολος της θρησκείας, άληθής δάσκαλος του έθνους και κοινωνικού βίου, αλλά και πατριώτης άριστος πονών υπέρ της άτυχούσης πατρίδος και συντρέχων πρώτος πάντων πατρίδα τε και πατριώτας...».

Η κηδεία του έγινε με πολλή έπισημότητα. Παρακολούθησαν αυτή ή διευθυντής, οι καθηγηταί και οι μαθηταί από τη Ριζαρείο Σχολή, καθώς και τό καθηγητικό προσωπικό και οι μαθητρες από τό 'Αρσάκειο. Έκφωνήθηκαν δέ παρά πολλοί λόγοι επικήδειοι, όπως από τόν Πανεπιστημιακό καθηγητή Διομήδη Κυριακό, τόν Οικονόμου, τόν Κουρτιδή από μέρος του 'Αρσάκειου και άλλους. Ο Πανεπιστημιακός καθηγητής Ζήκος Ρώσης στόν επικήδειο λόγο του είπε: «'Αλλεγον καθήκον έλαχεν να εκπληρώσω, ισάδελφε φίλε 'Αριστείδη, άποτίμω τον προς σε τόν ύστατον άποχαρητισμόν εν τώ τόπω τούτω της αναπαύσεως του γνήσιου σκήνους της εις την αινιότητα μεταστάσης ψυχής σου, μεθ' ου συνέζησα εν άδοκώτῃ φιλία ως σπουδαστής και ως συναδελφος επί τεσσαράκοντα όλα έτη. Άπέρχεσαι: πρόωρος εις τούς αιώνας μόνος εκ του προσκαίρου τούτου βίου, άφού ήγωνίσθης άκαταπαύτως εν αυτώ τόν καλόν άώνα υπέρ της θρησκείας και ήθικής δασκαλοληνίσσεως και δανοητικής εκπαιδευσεως του κλήρου και των δασκαλίσσών της 'Ελλάδος.

Έξελήφθωας μετά σπογγής και ευσυνείδησεως τό προς την οικογένειάν σου, προς την εκκλησίαν, και τό έθνος καθήκοντα. Η άγνιολία, ό ξύνοισ, και δούμεια των ιδεών σου, ή ευρύμáθεια, ή θρησκευτική ευσέβεια, ή φιλοπατρία, ή αγαθότης της καρδιάς και λοιπαί άρεται σου θά διαμένουν άνεξήληπτοι εν τη μνήμη της οικογενείας σου, των φίλων, των συναδελφων, των μαθητών και πάντων των γνωρίσάντων σε. Είη αινιων ή μνήμη σου πολυπόθητε φίλε!»

Αυτός λοιπόν υπήρξε με λίγα λόγια ο εξαιρετος αυτός Ζαγορίσιος παιδαγωγός 'Αριστείδης Σπαθάκης από τό Λιασκοβέτσι. 'Υπόροχος πατριώτης και άνεπανάληπτος σκαπανέας της παιδαγωγικής επιστήμης

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 14η ΣΕΛ.

Έπανερχόμεθα:

Παραπονούνται δικαιολογημένα συμπατριώτες, γιατί δεν αναφέρουμε στα Κοινωνικά κάθε ευχάριστο ή δυσάρεστο γεγονός.

Θέλουμε να επαναλάβουμε, ότι η εφημερίδα μας, χωρίς τη συνεργασία των αναγνωστών μας, δεν έχει αυτή τη δυνατότητα.

Παρακαλούμε λοιπόν τους αναγνώστες να μας δίνουν προφορικά, τηλεφωνικά, ταχυδρομικά, όπως τους έρχεται: εύκολα κάθε κοινωνικό γεγονός συγγενών ή φίλων.

Έτσι: θα βοηθούν πάρα πολύ την προσπάθειά μας, θα ευχαριστούν τους δжоύς τους και δεν θα δημιουργούνται παράπονα.

● ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ:

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ: Τό ζευγάρι Δημήτρης και Σεβαστή Καποτάτουρη - Πανταζοπούλου απόκτησε χαριτωμένο κοριτσάκι.

Ευχόμαστε στους γονείς να το ζήσει και στην παπού να τό χαίρεται.

Κ.Κ.

ΛΑΪΣΤΑ: Τό ζευγάρι τού Γιάννη Κογκούλη καθηγητού στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης απέκτησε και τό δεύτερο παιδί τους.

● ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ:

ΓΡΕΒΕΝΗΤΙ: Τό ζευγάρι Κων/νος και Χριστίνα Τζωρτζη, υπαλλήλου ΕΛΤΑ στο Γρεβενήτι, βάπτισε τη κόρη του, πού πήρε τό όνομα Φιλοθέα. Ανάδοχος ο Εύαγγ. Τζιοβάρας.

Τό ζευγάρι Χρήστος και Γλυκερία Νικολάκη τεχνολόγος δασοπονίας βάπτισαν την κόρη τους. Και η Νανά της Φωτ. Προτεινή, καθηγήτρια, της έδωσε τό όνομα Έλένη.
Νά τους ζήσουν.

● ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ:

ΚΟΥΚΟΥΛΙ: Ο συγχωριανός μας Δημ. Ήλ. Κοντοδήμος και η Παρασκευή Θανάσου από τό Τσεπέλοβο άρραβωνιάστηκαν. Συγχαρητήρια και καλά στέφανα.

● ΓΑΜΟΙ:

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ: Έγιναν την 28η Μαΐου στη Μητρόπολη Ιωαννίνων οι γάμοι της Άννικας Ιωάννου Κοντούρη με τον Φίλιππο Παπανικολάου παρουσία πολλών συγγενών και φίλων.

Τό βράδυ δόθηκε δεξίωση στα «ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ».

Τούς ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι και οι γονείς τους να δούν πολλά εγγονάκια.

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ: Στις 9 Μαΐου στην Αγία Παρασκευούλα Αγρινίου παντρεύτηκαν ή συγχωριανή μας Χαρίκλεια Κων. Παπαδοπούλου φιλόλογος - καθηγήτρια και ο Αποστόλης Κατσάρος καθηγητής μαθηματικών από τό Αγρίνιο.
Νά ζήσουν ευτυχισμένοι.

● ΘΑΝΑΤΟΙ:

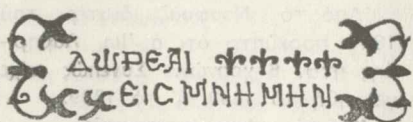
ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ: Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα ή Έρασμία Αθ. Φιλίππου αδελφή τού Σπύρου Φιλίππου πώς δημάρχου Ιωαννίνων και τού Σμήναρχου έ.ά. Γεωργίου Φιλίππου.

ΙΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Πέθανε σε ηλικία 90 ετών και κηδεύτηκε στα Γιάννινα ή συγχωριανή φρόνιμη, ευγενική και άριστη νοικοκυρά Αφροδίτη Δ. Χρόνη. Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά και στα εγγόνια της.

— ΑΡΙΣΤΗ: Πέθανε στα Γιάννινα και ύστερα από επιθυμία του κηδεύτηκε στάν ιερό ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου ο άξεχαστος συγχωριανός μας Ιωάννης Τζιοβαντάρης.

— Πέθανε και κηδεύτηκε από χωριό μας με άκόμη Ζαγορίσια νοικοκυριά ή Γλυκή Λογοθέτη.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ: Πέθανε και κηδεύτηκε

● Για ένίσχυση των σκοπών της εφημερίδας

● Στη μνήμη του πατέρα τους **ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΤΖΙΒΑΝΤΑΡΗ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ** προσέφεραν **ΠΕΝΤΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ** δραχμές.

● Ο κ. **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ** καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης μάς έστειλε **ΤΡΕΙΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ** δραχμ. στη μνήμη **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΒΕΡΤΟΔΟΥΛΟΥ**.

● Ο κ. **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΤΑΣΙΟΣ** προσέφερε στη μνήμη της γιαγιά του **ΑΡΕΤΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ** **ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ** δραχμές.

● Η κ. **ΚΑΣΣΙΑΝΗ ΜΠΟΤΣΙΟΥ** προσφέρει στη μνήμη τού **ΑΛΕΞΙΟΥ ΜΠΟΤΣΙΟΥ** **δραχ. ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ**.

● Οί κ. **ΤΑΚΗΣ** και **ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΔΑΝΟΥ** προσέφεραν με την ευκαιρία της έκταφής τού **αξέχαστου αδελφού τους ΓΟΥΛΑ** **δραχμές ΧΙΛΙΕΣ**.

● Η **Σ.Ε.** τούς ευχαριστεί.

κε από χωριό μας ή Άρετή Άννα. Στεργίου.

— **ΚΗΠΟΙ:** Πέθανε και θάφτηκε στην Αθήνα ο από τη Μπάγια (Κήπους) Άλέξιος Μπότσος συνταξιούχος. Γεννήθηκε πριν 83 χρόνια στο χωριό μας. Μπήκε νωρίς στην υπηρεσία του δικαστικού κλάδου, όπου είχε ζηλευτή σταδιοδρομία.

— **ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ:** Πέθανε και θάφτηκε στην Αθήνα σε ηλικία 85 χρόνων ο συνταξιούχος Γενικός Επιθεωρητής στη Στοιχειώδη Εκπαίδευση Γιώργος Χρόνης, γόνος της μεγάλης Τσερβαριώτικης οικογένειας των Χροναίων.

— **ΚΟΥΚΟΥΛΙ:** Κατά τό Μάρτη 1983 πέθανε από Πίεσσι της Ρουμανίας ο συνταξιούχος καθηγητής της Γαλλικής φιλολογίας Γιαννάκης Σπεριόπουλος ή Κόκκορος σε ηλικία 83 χρόνων. Κατάγονταν από τό Κουκούλι, τη μεγάλη οικογένεια των Κοκκοραίων. Πρώτος ξάδερφος τού καθηγητή της Ορυκτολογίας Πέτρου Κόκκορη, διευθυντής από Λύκειο τού Πίεσσι. Διακρίθηκε τό σημαντικό συγγραφικό του έργο (Ποιητικές συλλογές σε Ρουμανική γλώσσα). Δίδαξε και τη δραματική Τέχνη.

— **ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ:** Πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό μας ο Γεώργιος Τζαφλίδης, άριστος άρχηγός πολυμενούς οικογενείας, ύπόδειγμα νοικοκύρη και πατριώτη.

Τούς συγγενείς του συλλυπούμεθα εγκάρδια.

— **ΓΡΕΒΕΝΗΤΙ:** Πέθανε και κηδεύτηκε ή συγχωριανή Μαριγούλα Βασ. Ζιώγα.

— **ΔΟΛΙΑΝΑ:** Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα ο δάσκαλος Φιλίππος Κοντοπάνος.

Την Άρετή και Άργυρούλα από τούς Άστριαγγέλους συλλυπούμεθα θερμά.

Κλεάνθης

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Τά επιστημονικά στελέχη τού Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων πού με την εξαίρετη επιστημονική τους κατάρτιση και την πολύτιμη πείρα τους με βοήθησαν να ξεπεράσω την επικίνδυνη και άδυνηρή δοκιμασία της καρδιακής προσβολής των ημερών τού Πάσχα ευχαριστώ θερμάτα.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζω στον διευθυντή της Καρδιολογικής κλινικής κ. Ιωάννη Πατσούρα, τούς βοηθούς του γιατρούς Κυρία Έλένη Σούρα και κ. Χρήστο Δρούβε, τη διευθύντρια τού τμήματος Κυρία Άγγελα Ζέρβα - Παπαδοπούλου και όλες τις αδελφές νοσοκόμους.

Θερμές ευχαριστίες και σ' όλους τούς πνευματικούς ανθρώπους της πόλης μας, τούς συναδέλφους, τόν αδελφό μου Φίλιππο πού ξενύχτησε στο προσκέφαλό μου και σ' όλους πού με οποιοδήποτε τρόπο έκδηλωσαν τά αισθήματά τους.

Ιωάννινα, 16-5-1983

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

3.000 Δραχ.
Βατζιά Σοφία
2.500 Δραχ.
Ζησιάδης Λεωνίδας
Στούρης Περ. Ιωάννης
2.000 Δραχ.
Ζηκόπουλος Γ. Άλέκος
Κατσαδήμας Σπύρος
Κοντούρης Γ. Ξενοφών
Μανδαλάς Μιλτιάδης
Ντισόπουλος Πολυκράτης
1.500 Δραχ.
Βαρκούκη Αθ. Ούρανία
Βούρβος Στ. Αθανάσιος
Καρατζάς Μιχαήλ
Κατριτζόγλου - Βαρκούκη Μ.
1.200 Δραχ.
Καφαράκης Δ. Κων/νος
1.000 Δραχ.
Αποστόλου Ανδρέας
Βακάμης Γιάννης
Βαλάσης Θωμάς
Βαλέκας Ιωάν. Γεώργιος
Βαστέλης Νίκος
Βογάς Απόστολος
Βορόπουλος Κ. Γιάννης
Γεννάδιος Μιχαήλ
Γιαννακός Παύλος
Δάνος Δημήτριος
Δάνου Δ. Ειρήνη
Ζηκόπουλος Γ. Αθανάσιος
Καλύβας Δ. Ιωάννης
Κατέλη Άγ. Άγλαΐα
Κοντόκαλης Βασίλης
Κοντούρης Ιωάννης
Μανθόπουλος Ξενοφών
Μητσιαδής Άγ. Ιωάννης
Μπαζάρας Νίκος
Μπένου Νιόβη
Παπαγεωργίου Π. Γεώργιος
Σακελλαρίδης Θεοφ. Θεόδ.
Σουσόπουλος Χρ. Αναστάσιος
Τζόμπος Κων/νος
Τολίδης Μ. Θάλεα
Τσορόνη - Ράπη Όλγα
700 Δραχ.

Βακάμης Σπύρος
Βουλόδημος Αθανάσιος
Θεοδοσίου Κων/νος
500 Δραχ.
Αποστολίδης Βασίλειος
Αρχιμανδρίτης Βασίλειος
Βακάρος Γ. Αθανάσιος
Βακόλα Όλγα
Βαλαούρα Θέα
Βασδέκης Θεόδωρος
Γιαννόπουλος Χαράλαμπος
Γκρινιάτσου Αθ. Έλένη
Δασκαλόπουλος Πέτρος
Ζώης Π. Απόστολος
Ιγνατιάδης Κ. Γεώργιος
Καπρίτσου Δ. Αντιγόνη
Καρπούρης Κων/νος
Καφέτσιος Ιωάννης
Καμάλη Γαλάτεια
Καμάλης Φωκίων
Ματσούρας Άλέκος
Ματσούλης Χριστόδουλος
Ντουντούμη - Ζήγου Λουκία
Σαφάρικας Παν. Ιωάννης
Σουρανάκη - Λόγκα Εριέττα
Σουσοπούλου - Άδριμη Έφη
Σουσόπουλος Ι. Νίκος
Τζιμόπουλος Χρ.